Št. 81. V Trstu, v sredo 8. oktobra 1884. Tečaj IX

EDINOST

Glasilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

»V edinosti je moč.«

»EDINOST« izhaja 2krat na teden vsako **sredo** in **saboto** o poludne. Cena za vse leto je **6** gld., za polu leta **3** gld., za četrt leta **1** gld. **50** kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravništvu in v trafikah v **Trstu** po **5** kr., v **Gorici** in v **Ajdovščini** po **6** kr. — *Naročnine*, reklamacije in inserate prejema **Opravništvo, via Torrente, »Nova tiskarna«.**

Vsi *dopisi* se pošiljajo **Uredništvu »via Torrente« »Nuova Tipografia:«** vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Dopolnitne volitve.

Kar nenadoma je vlada razpisala dopolnitne volitve za I. in 5. okraj okolice in za II. mestni volilni razred. Za mesto se mi letos čisto nič ne brigamo; to delo prepustimo tistim vrlim patrijotom od ‹Associazzione Politica», ki tako lepo tekmujejo v zatiranju slovenskih, gotovo tudi dobrih avstrijanskih patrijotov, z najhujšimi sovražniki Avstrije, Iredentisti.

Kakor navadno, tako je tudi zdaj gotovo, da to pol-miš pol-tič društvo tudi pri tej volitvi propade, saj je uže pri izboru kandidata postopalo tako neprevidno in slabo, da neprevidnejše in slabše ni moglo; «Croato» je sicer lepo, vsega spoštovanja vredno ime, ali poznano je premalo, in sploh je priporočilo po društvu, ki nema prave barve, slabo priporočilo, kateremu najmanj verujejo baš oni resnični avstrijski patrijoti v Trstu, kateri imajo največi interes za obstanek Avstrije in niti vsi c. k. uradniki ne verujejo takemu priporočilu in takemu patrijotizmu.

Kakor rečeno, nas ta kandidatura le toliko interesira, da zopet enkrat konstatujemo popolno nezmožnost društva bogatih patrijotov tržaških, ki pa imajo v sebi manj požrtvovalnosti, nego kak ubogi slovenski delavec.

Nas brigajo le volitve v okolici in zarad teh hočemo par besed spregovoriti. Vsled smrti rajncega g. Pagana razpisana je dopolnitna volitev v I., vsled nezaupnice in odpovedi poslanca g. Burgstallerja pa je razpisana dopolnitna volitev v V. okraju okolice. Novo voljeni poslanci, oziroma mestni odborniki bodo voljeni sicer le za nekoliko mesecev; nič manj pa ni zarad tega dopolnitna volitev važna. V prvem okraju uže prežé Iredentarji na volilce, kakor hudič na grešne duše, iniščejo tiste svoje takozvane ‹ brake», ki bodo po okraju lazili, da bodo kupovali glasove bodisi z vinom bodisi z denarjem.

Letos se nekda vsiluje ljudem celó nek židovski odvetnik, nek Venezian. Tacega kandidata mora vsak verni Slovenec, ki ni zgubil uže vsacega sluta za svoj rod in za njega svetinje, na prvi mah z jezo in gnjusom odpraviti; za človeka glasovati, ki je nasprotnik našemu narodu in našej veri, to je najglavneji greh, ker je moralni samomor. Ne pustite torej do sebe, dragi volilci I. okraja, posebno pa Vi Skedenjci, ki Vam morajo biti še v spominu čudni poskoki vatrogasca dr. Goracchuchija, katerega ste Vi pred 2 leti tako dobro ozdravili bolezni iredentomanije, s katero je hotel Vas okužiti.

Goracchuchiju je prešla volja, hoditi mej Vas in slepiti Vas s pomočjo uže znanih pomagačev (tira pie); prav tako izučite tudi druge iredentarske, posebno pa židovske vsiljence, ki so še slabši od Goracchuchija, ako pridejo mej Vas in Vas tako malo cenijo, da mislijo o Vas, da ljudem, ki niso ne Vaše vere, ne Vaše narodnosti, poverite zastopstvo vaših interesov. Takim ljudem je treba pokazati, da Slovenec vender še ni tako globoko padel, da bi se dal rabiti, kakor se daje rabiti prodana kri, s katero židje tako radi trgujejo.

Politično društvo «Edinost›, to je, njega odbor, mislil je, da Vam ta pot priporoči jako odličnega kandidata, za katerega so bili uže tudi pridobljeni nekateri uplivni možje.

Ali kakor hitro je odbor zvedel, da je nastopil drug slovanski kandidat, ki je tudi nekoliko volilcev na svojo stran spravil, stopil je s tem kandidatom v dogovore, in ker se ta ni hotel ali ni mogel več odpovedati kandidaturi, zato je odbor rajše pristal na njega kandidaturo in sklenol, da jo hoče z vso svojo močjo podpirati. S tem je dal odbor lep izgled zatajevanja, on je pokazal, da mu je za narodno edinost in za blagost naroda. Po tem izgledu naj se ravnajo tudi vsi narodni volilci I. okraja okolice, kateri naj v nedeljo volijo gospoda.

Petra Peršich-a.

c. kr. colnega uradnika v Trstu in poznanega narodnjaka. Vsi pristaši našega društva in lista naj podpirajo narodno disciplino v tem obziru; vseh naj bode skrb, da narodni kandidat prodré; na stran z vsako osobno mržnjo, kder velja nasprotovati Iredenti. Nadejamo se, da vrli slovanski volilci I. okraja v nedeljo store svojo narodno dolžnost! Kar se tiče V. okraja, moramo z veseljem konstatirati, da je ta okraj vedno neustrašen stal za narodne pravice. Zadnjikrat je sicer še enkrat poslal g. *Burgstallerja* v deželni, oziroma mestni zbor; ali gotovo zadnjikrat, kajti velika večina volilcev je sprevidela, da je g. B. svoje volilce zmatral za orodje, s katerim si more slavo kopati, in ko je to sprevidela, poslala mu je nezaupnico, v katerej je bilo vse rečeno, kar je služilo v dokaz, da je omenjeni g. B. res zaslužil nezaupnico.

Pri vsem tem pa je slišati, da še nekateri bolj odvisni možje zanj rogovolijo in menijo, da volilci dadó sami sebi zaušnico. Tudi za necega Mauronerja, (to ime pomenja v okolici pravi strah) delajo nekateri; ali vsi pametni volilci, in teh je ogromna večina, zedinili so se uže in bodo volili kandidata, katerega je postavilo društvo «Edinost«, in ta je gospod

Valentin Mat. Schiwitz,

inženir, in odlični slovenski narodnjak v Trstu. Volilcem V. okraja ni treba niti dosti priporočati; oni gotovo storé svojo narodno dolžnost, ter bodo volili moža njihove krvi, ki je čutil in bode vedno čutil se slovenskim narodom, moža skoz in skoz poštenega in značajnega.

Tacega moža je treba celo da enoglasno izvolijo! Dakle, okoličanski volilci, kolikor Vas je zdaj poklicanih na volišče: Bodite oprezni, varujte se skritih in odkritih Iredentarjev in vsi volite po društvu Edinosti Vam priporočana kandidata. V slogi premagamo naše sovražnike in se nam tudi zboljšajo časi.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Njegovega veličanstva god se je 4. t. m. po vsem cesarstvu slovesno praznoval z božjo službo in drugimi svečanostmi.

Trgovinske zbornice misli vlada razpustiti in nove volitve na podlogi novega volilnega reda razpisati. Ta naredba pa ne bi zadela tržaške in praške trgovinske zbornice, ker prva ima poseben volilni red, druga pa je bila izvoljena uže po novem volilnem redu.

V štajarski deželni odbor ni bil izvoljen nobeden izmej slovenskih poslancev; tako pravični so ti nemški nazovi-liberalci.

Štajarski deželni zbor je bil 4. t. m. zaključen.

V hrvatskem saboru je bil 4. t. m. izvoljen za načelnika dosedanji načelnikov namestnik Mirko Hrvat i za njegovega namestnika Gjurdjević Spevec.

PODLISTEK.

Italijanska Slavija.

(Dalje.)

Prešedši na cerkvene naprave pisatelj omenja, da je o župniji Sv. Petra prvikrat govor v buli papeža Celestina III. od leta 1192, v katerej so imenovane te le župnije podrejene čedadskemu kapitolu: »Ecclesiam de Volzana (cerkev v Volčih pri Tominu) cum capellis suis. Ecclesiam de Plez (cerkev v Bolcu), Ecclesiam S. Viti, Ecclesiam S. Pietro de Algida cum capellis suis. ecc«. — O drugih župnijah v beneškej Slaviji ni bilo govora v tej buli, kar je gotovo znamenje, da je bila tistikrat le župa Sv. Petra za vse beneške Slovence. Najstarejša kapela v vsej beneškej Slaviji je ona Sv. Kvirina, katera je bila zidana na podrtini rimskega templja ob bregu Nadiže in v začetku temnega gozda. Na pokopališče okolo te cerkve so nosili pokopavat mrliče notri tam od Bolca, torej milje in milje daleč.

Polje okoli te cerkvice ali kapelice se še imenuje »Sedla«, (selo) in najbrže je stala tam okoli te cerkvice prva in najstarejša naselbina beneških Slovencev.

Kesneje je nastala tudi župa Sv. Lenarta, kakor se to vidi iz knjig in pisem arhiva čedadskega kapitola. Pisatelj omenja tudi mnogih prepirov faranov Sv. Petra z omenjenim kapitolom in pravi, da je omenjena slovenska župnija do papeža Celestina III. direktno odvisna bila od oglejskih patrijarhov, omenjeni papež pa jo je še le izročil v više oskrbovanje čedadskemu kapitolu. Ali farani Sv. Petra so imeli vedno pravico, da sami volijo svojo duhovščino. V dokaz temu našteva pisatelj vse polno starih aktov o prepirih mej farani in kapitolom in farami in duhovniki, ker so se prvi branili ali poslanih jim duhovnov, ali pa so se pritoževali zoper zadnje.

Zdaj so v slovenskem okraji Italije še tri kuracije Sv. Petra, Sv. Lenarta in novejša v Dreki (Drenchia). Pod prvo spada 19 kapelanij, pod drugo 10 in pod tretjo 1 — Cerkev je zdaj v omenjenem okraju 50 z 30 duhovniki. Konečno omenja pisatelj v tem oddelku imenitno božjo pot »Madonna del Monte« nad Čedadom, katero imenujejo Slovenci še vedno »starodavna slovanska Mati Božja«. Da je ta božja pot res stara, to dokazujejo stari spisi iz leta 1175. — Leta 1511 so ono cerkev oropali Nemci v vojni cesarja Maksimiljana proti Beneškej ljudovladi, leta 1538 pa so ondotni Slovenci napravili tabor okolo cerkve, da v njem branijo cerkev in sebe pred Turki.

Sploh imajo beneški Slovenci vse polno starodavnih cerkvenih poročil, kateri so vredni natanjčnejega ogleda.

O administrativnih napravah omenja pisatelj pred vsem, da so bili ti gorati kraji od nekdaj nekoliko bolj osamljeni in da so zarad tega beneški Slovenci od nekdaj imeli neko državo za-se, ter uživali neko neodvisnost.

Za Slovence v beneških gorah so se sploh malo brigali, zato tudi niso plačevali posebnih davkov ne patrijarhom, ne kesneje beneškej ljudovladi. Zadnja še le je stvar bolj vredila; poslala je leta 1722 svoje komisarje v slovenske gore in ti so popisali vasi v obeh slovenskih dolinah »Antro« in »Merso«. Našli in popisali so 36 vasi, katerih vsaka za-se je predstavljala občino. — Vsaka taka vas ali občina je imela svojega župana, katerega so imenovali Benečani »Dekano«, katerega so volili vsi vaški oženjeni možje. Vsa beneška Slavija je bila razdeljena v dva okraja (dve dolini): Antro in Merso; a vsakej dolini je bil na čelu veliki župan (Decano grande), kateri je sklicavali velike zbore občinarjev (mož) vse doline. — Ti zbori so bili na prostem okolo kamenite mize in na kamenitih klopeh. Ti zbori so se vršili v glavnih krajih obeh dolin, to je v Tarčetu in v Meržu. Ali beneški Slovenci so imeli tudi svoj deželni zbor, ali skupni parlament; vsako leto so se najmanj enkrat, ali ako je bila kaka nujna potreba, tudi večkrat zbirali oba: nadžupana, vsi župani in vsi veljavni možje obeh dolin na odločenem prostoru, ne daleč od cerkve Sv. Kvirina. — Ta prostor so obdajale košate lipe. V takih velikih zborih so županje ali volili velike župane, ali pa so tudi sklepali o davščinah ter o prošnjah, predstavah do dožetov, prav tako, kakor se še zdaj sklepa v deželnih zborih.

O teh zborih so spisavali posebne, jako natančne zapisnike, katerih nekatere je pisatelj v svojej knjigi pretiskal ad verbum. Ti zbori so tudi razpisovali, in ako je bilo treba, tedaj so veliki župani se silo izterjevali davke. 12. novembra 1797 se je zbral veliki zbor vseh dekanov in viših dekanov pri Sv. Kvirinu, kateri zbor je izvolil 2 poslanca in pooblaščenca, da otideta pred avstrijskega cesarja in prosita, da bi jim on potrdil vse stare previlegije, katere so uživali pod beneško ljudovlado, katera je propadla isto leto. 27. marcija 1803 sta se tudi v zboru pri sv. Kvirinu izvolila dva poslanca, katera sta se šla poklonit v imenu beneških Slovencev grofu Ferdinandu Bissingen, namestniku cesarja Franca II.

Iz vseh omenjenih dokumentov in spisov je videti, da so beneški Slovenci vedno ohranili si neko avtonomijo, da so se skoraj sami vladali na jako demokratičen in parlamentaren način, in da so se vladali tudi na jako pameten način. Leta 1816 je obveljala nova organizacija, po katerej se je vseh 36 malih občin stisnolo v 8 večih občin. Še do leta 1830. so se zbirali ti domači kmetski zbori pri kamnitej mizi, in še je videti pri sv. Petru ono mizo, okolo katere so sedeli možaki in sklepali o svojih zadevah po popolnoma staroslovenskem običaju.

Po pisatelju je avstrijska, v poprejšnih časih res prestroga in sumljiva policija, te

Češki deželni zbor je izročil 3. t. m. odborovo predlogo, zastran zidanja muzeja na deželne troške odseku 15 poslancev.

V občinskem odseku českega deželnega zbora je 6. t. m. izrekel vladni zastopnik, da vlada nema nič zoper Herbstov predlog glede narodne omejitve posameznih okrajev, ako ljudstvo tako omejitev želi, in zoper to ni geografičnih ali druzih merodajnih pomislikov, posebno finančnih. Na prevredbo druzih stopinj, na katere se nanaša Hrbstov predlog, pa vlada ne more misliti, ker bi to bilo nasprotno interesom uprave in sodništva.

Solnograški deželni zbor je 3. t. m. zavrgel odborovo predlogo zastran dovolitve ženitb, izročil pa posebnemu odseku Lienbacherjevo predlogo gledé ustanovitve katoliškega vseučilišča v Solnogradu.

V dolenje-avstrijskem deželnem zboru je 3. t. m. podal konservativni poslanec Oberndorf predlogo, naj se promeni deželni red, po katerej predrugačbi morajo udje deželnega odbora stanovati na Dunaji i ne smejo biti udje državnega zbora. Pomenljivo je pri tem to, da je to predlogo podpisalo razen 15 poslancev kmetskih občin in 8 poslancev velikega posestva tudi 19 nemško-liberalnih poslancev, če tudi je ta predloga obrnena proti nemško-liberalnej stranki.

V dunajsko novo vseučilišče se je danes vzidal zadnji kamen z veliko slovesnostjo, katere se je tudi cesar udeležil. Studentje so izrekli željo, da bi za varnost sami skrbeli.

V ogerskej poslanskej zbornici je bil 4. t. m. za načelnika izvoljen Pechy, za njegova namestnika pa Pavel Szontagh in grof Banffy.

V ogerskem državnem zboru se je 6. t. m. izvolil odsek 21 poslancev, katerim je načelnik prof A. Szecheny, da izdela adreso na prestolni govor. Načelnik je opomnil tiste poslance, ki imajo katero službo, ki se ne ujema z dostojnostjo poslanstva, naj se odpovedó tej službi, ali pa poslanstvu.

Vnanje dežele.

Ruski car je italijanskemu ministru Manciniju podelil veliki križ Aleksandrovega Nevskega reda v priznanje njegovih zaslug v pravoslovji in ker je utrdil prijateljske razmere mej Rusijo in Italijo.

Bavarski kraljevič Arnulf je dospel 5. t. m. na črnogorskej ladiji «Sibil» v Rižan, kder se je izkrcal in takoj napotil skoz Krivošje h knezu Nikiti, da se udeleži lova.

V Rumeliji so bile zadnji ponedelek volitve v sobranje.

V Lionu so predzadnjo noč vrgli na okno žandarmerijske kosarne bombo, ki se je razpočila, kosarno zelo poškodovala, vendar nobenega človeka ni usmrtila ali ranila.

Francoski državni zbor je sklican na 14. t. m.

Danski državni zbor se je 6. t. m. odprl. Prestolni govor poudarja, da vpepeljenje grada Christiansborg vzbuja ozbiljno premišljevanje, pa močno tudi opominja k vzajemnemu složnemu delu za blagostanje dežele in naroda. Prestolni govor prav živo priporoča, naj se zavaruje neodvisnost dežele s primernimi sredstvi za brambo. Kralja so devetkrat pozdravili. Ta prestolni govor ne kaže na mir.

Egiptovsko prašanje je uže tako zmedeno, da ga bo zelo teško razvozljati. Državnega dolga blagajnica je ministra Nubar pašo in druge upravne uradnika, mej temi dva Angleža, pozvalo pred sodišče; egiptovska vlada pa na ugovor evropskih velevlasti zoper denarstvene naredbe do 3. t. m. ni še odgovorila.

Od angleške ekspedicije proti krivemu proroku je dospelo uže 200 mož angleške pehote v Dongolo. Neka ladija, ki je po Nilu peljala 40 mož in 47 zabojev streliva, prišla je v kraj, kder je palmovo listje in trava polu milje daleč v plamenu stala; unelo se je jadro, ali vojaki so jambor odsekali in v vodo vrgli. Vsi so brez druge škode dospeli v Dongolo. — Berberska posadka se je vkrcala v Suec.

Iz Londona se poroča, da je angleška vlada Wolseley-a poklicala iz Egipta v London ter mu zaukazala, naj vrhovno poveljstvo izroči Stephensonu; oficijelno pa se ta vest proklicuje.

Iz Egipta se naznanja, da je egiptovski namestni kralj dobil brzojavno poročilo, po katerem je general Gordon vzel Berber krivemu proroku, uporniki so vendar vojno blagajnico odnesli. To poročilo potrjuje tudi poslanica generala Baringa na angleško vlado. Vse kaže, da je krivega proroka zvezda začela temneti.

Nubar paša je vendar 5. t. m. odgovoril na ugovor velevlasti ter njih zahtevanje odbil s pristavkom, da so se plačila morala ustaviti, ker je to zahtevalo slabo denarstveno stanje. S tem odgovorom se je egiptovska vlada vsem velevlastim postavila po robu, i gotovo ne bi mogla bila tako odgovoriti, da nema na strani angleške vlade, katera se zdaj maščuje, ker so velevlasti odbile njene predloge o egiptovskem prašanji.

Arabci so na Nilu angleško ladijo, ki je imela na krovu 40 mož vojske proti krivemu proroku, napadli, pomorili vojake in poveljnika Stewarta. To je slab začetek vojne proti Mahdiju.

S francosko kitajskega bojišča se poroča, da so na reki Loch-Nan redni kitajski vojaki napali tri francoske vojne ladije, en častnik je bil ubit in 30 mož lahko ranjenih. Pomoč je Francozom uže dosla. Courbet pa je zadnjo sredo začel strelati na kelunške utrdbe, a Kitajci se krepko branijo.

Dalje se uradno poroča: Courbet je 1. t. m. prodiraje proti Kelungu zasedel višavo Saintelement, in ponoči potem po vročej bitvi vzel dve proti zahodu stoječi utrdbi. Francozi imajo 4 mrtve in 13 ranjenih; zguba Kitajcev se računi na 100 mrtvih in 2—300 ranjenih. — Admiral Lespès je 2. t. m. napadel Tamsui in zasede luko, če bo mogoče. — Iz Shanghaja pa se od 5. t. m. poroča, da so Francozi zaseli Kelung in da streljajo na Tumsui.

Zadnja poročila z francosko kitajskega bojišča od 6. t. m. se glasé: Courbet je 4. t. m. zasedel utrdbe na južno-zahodnjej strani kelunškega pristanišča, da se pomakne proti Tamsui, kder so baterije uže porušene, «Times» poročajo iz Pekinga, da je kitajska vlada pripravljena, podvreči se razsodbi neutralnih držav.

Deželni zbori.

Tržaški.

V ponedelek opoludne se je odprl tržaški deželni zbor, o katerem se je v ljubljanske časnike iz Trsta poročalo, da ga letos ne bo! Prav dobro vemo, da mu je iredenta huda nasprotnica, ali državna vlada ima dolžnost sklicavati deželne zbore vsako leto, in le posebne dogodbe bi mogle tako sklicanje ovirati, takih dogodeb pa k ljubu iredenti v Trstu vendar še ni. Kako nevšečen je našej skrajnej stranki deželni zbor, to se je pokazalo posebno s tem, da je v zbor prišlo le pet poslancev z leve strani; izmej 54 poslancev je bilo pričujočih le 29, toliko da je bil zbor še sklepčen. Odprl je zbor deželni glavar dr. Bazzoni s tem le nagovorom:

«Čestiti gospodje poslanci!

Izrekam, da je visoki deželni zbor tržaške mestne provincije odprt in vabim Vas, da zaključete Njegovemu veličanstvu, našemu presvitlemu cesarju Fran Josipu I. Evviva. Poslanci in poslušalci na galeriji zaorijo krepko: Evviva! in potem nadaljuje deželni glavar:

Čestitam si, predstaviti visocemu zboru veleblagorodnega gospoda dvornega svetovalca viteza Rinaldini, ki je poklican za vladnega komisarja pri sejah deželnega našega zbora.

Moja dolžnost bo, da Vam, kakor hitro mogoče, predložim poročilo slavnega deželnega odbora, ki Vam natanko razloži njegovo delavnost in tiste dogodbe, ki zadevajo visoki deželni zbor od zadnjega zborovanja sem, kakor tudi pogram tistih stvari, ki se imajo obravnovati v tem zasedanji.

Če tudi Vaše delovanje v tem zasedanji ne bo dolgo (posebno ne bo na to pristajal deželni odbor), vendar utegno Vaši sklepi biti važni in koristni, ako se jim ne odtegne visoke cesarske vlade podpora, za katero, kakor vselej, najgorkejše prosimo.

Popolnoma sem uverjen, da se Vi, čestiti gospodje poslanci, najtrdniše držite načel, ki imajo varovati samoupravo dežele, svobodne naprave in vsak napredek, in da nikoli ne odstopite z stališča najostrejše zakonitosti, ampak da boste dajali vzgled možate zmernosti pri obravnavah in ne dvomim, da bodo Vaši sklepi izvirali iz namena, da kolikor mogoče moralično in gmotno koristite provinciji mesta Trsta.»

Potem je polance nagovoril vladni komisar dvorni svetovalec vitez Rinaldini ter jim izrekel najprej svoj pozdrav ter naglašal, da je navdušenje, s katerim so zaorili cesarju, srečna pomemba za delavnost tržaškega deželnega zbora, udanost cesarju je njegova zvezda vodnica. Potem je zagotovil, da bo vlada visoki deželni zbor při njegovih delih po moči podpirala.

Deželni glavar se je potem zahvalil vladnemu zastopniku za prijazne besede ter zaključil prvo sejo.

Kranjski.

(Nadaljevanje šeste seje).

Poročilo deželnega odbora o ustanovitvi obrtnih strokovnih šol za domačo industrijo se izroči gospodarskemu odseku.

Dovolijo se podpore tem le občinam za šolske stavbe:

1.) Toplice 500 gld., 2.) Dragatuš 500 gld., 3.) Petrova Vas 500 gld., 4.) Dobliče 500 gld., 5.) Sv. Mihael pri Žužemberku 500 gld., 6.) Sinji Vrh 500 gld., 7.) Gorenji Logatec 600 gld., 8.) Slavina 200 gld., 9.) Gorenje Pirniče 500 gld., 10.) Tržiše 500 gld., 11.) Bojanci 500 gld., 12.) Hrušica 500 gld., 13.) Adlešiče 100 gld., 14.) Ambrož 100 gld., 15.) Jesenice 100 gld., 16.) Bohinjska Bistrica 100 gld.; vkup 6100 goldinarjev.

Posl. Obreza stavi predlog, naj bi se tudi za šolo v Begúnjah na Notranjskem dovolilo 150 gld. podpore. Predlog se vsprejme.

Posl. Apfaltrern predlog, naj se kranjskej hranilnici izreče zahvala za šolske podpore, se vsprejme.

Posl. dr. Poklukar poroča o proračunih ustanovnih zakladov za 1885. leto.

Posl. J. Kersnik poroča o računskem sklepu gledališkega zaklada za 1883. l. in o proračunu za 1885. l. Govornik stavi predlog v imenu finančnega odseka: Slavni zbor naj odobri računski sklep gledališkega zaklada za 1883. l. Proračun za 1885. l. kaže skupno potrebščino 2840 gld., zaklada 2947 gld., torej prebitek 107 gld. Stavi predlog, naj se proračun gledališkega zaklada za 1885. l. vzame v znanje ter odobri.

Posl. dr. Poklukar poroča o pravilih za deško sirotišnico Vincencijeve družbe »Marijanišče« (Collegium Marianum) v Ljubljani, č-š. da je upravni odsek napravil samo nekatere premembe v §§ 2., 3. in 15. Po predlogu deželnega odbora naj bi se namreč točka b) § 2. glasila:

»Pouk v vseh za ljudsko šolo predpisanih učnih predmetih, kakor tudi prisvojitev obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi.«

Po nasvetu upravnega odseka pa naj se ta točka glasi:

»Pouk v vseh za ljudsko šolo predpisanih učnih predmetih, zlasti v materinem in tudi, kolikor možno, v drugem deželnem jeziku«.

Ta prememba je sprožila jako obširno razpravo. Posl. Deschmann se je silno razjaril nad to premembo ter predlagal, naj se oddelek b) § 2. vsprejme po načrtu deželnega odbora. Gospod deželni predsednik sam, meni Deschmann, je slišal, da je cesar priporočal učenje nemškega jezika, zdaj se pa zavoli na prosto voljo pripušča, koliko naj se poučuje nemščina.

Gospod deželni načelnik baron Winkler Deschmannu odgovarja, da bi vlada bila gotovo zadovoljna, ko bi se mogli otroci v sirotišnici do dobrega izuriti v obeh jezikih. Nikakor pa ne vidi, da bi bila za nemščino kaka nevarnost, ako se § 2. vsprejme po načrtu odsekovem. Glavni pouk se mora povsod vršiti v materinem jeziku, in ko so se bistvenih reči naučili, naj se otroci uče druzega jezika, kolikor morejo. Preveč pa bi bilo, od otrok zahtevati, da se morajo tudi druzega jezika v zavodu naučiti do dobrega. Ta določba je tudi enakopravna za otroke obeh narodnosti, ker je vsakemu na izvolje, učiti se v svojem materinem jeziku, nemškemu otroku v nemščini, slovenskim otrokom pa v slovenščini, kar je v soglasji s temeljnimi zakoni. Otroci, zlasti slovenski, gotovo se toliko nemščine naučé, kolikor je bodo potrebovali za svoj poklic in zlasti za obrtni stan. Vlada nema nič zoper to, ako se § 2. vsprejme po načrtu deželnega odbora, ali nobene nevarnosti ne vidi tudi v tem, ako se vsprejme v obliki, kakor ga predlaga upravni odsek.

Posl. Svetec omenja, da gosp. Deschmann ni prav umel besed »kolikor možno — nach Thunlichkeit, — ker te besede pouka v drugem deželnem jeziku ne prepuščajo na izvoljo zavodu, marveč priporočajo, da se mora za pouk v drugem jeziku skrbeti, kolikor le možno.

Posl. Deschmann odgovarja, da ga lepe besede v zbornici ne prepričajo, slovenski časniki še le povedo, kaj je pravi pomen teh besed. Kadarkoli je bil v časnikih govor o dekliškej sirotišnici, zagnali so strašansk hrup ter se hudovali, kako je možno v sirotišnici, kder se gojenke vzdržujejo z deželnimi denarji, spregovoriti sploh kako nemško besedo!

Posl. Luckmann je dejal, da se je zopet unel boj za jezik (klici na levi: Saj ga Vi pričenjate!) in da vsak Kranjec želi, da bi njegovi otroci znali nemški. Narodni poslanci pa druzega programa nemajo, nego jezik (oho! na levi), in sicer samo zaradi tega, da bi v deželi gospodovali (živahni ugovori na levi in klici: O stvari!(

---

zbore odpravila. Pri vsem tem pa so se beneški Slovenci še kesneje zbirali v posvetovanja in še dandenes imajo nekatera skupna posestva, o katerih sklepajo neodvisno od občinskih in okrajnih oblastnij in gosposk.

Ali glavni kraj beneških Slovencev, St. Pietro degli Slavi je nova italijanska vlada prekrstila v S. Pietro al Natisone, kar kaže jasno, da se Italija prizadeva zatreti vse, kar spominja na Slovanstvo.

(Dalje prih.)

O rodbini Sancin-ov.

(Prinos k domačej zgodovini.)

Ker pisatelja I. Godina-Verdeljski v knjigi «Opis in zgodovina Trsta i njegove okolice» str. 163 in M. Sila v zgodovinskej sliki «Trst in okolica» str. 68. omenjata o rodbini Sancin-ov, v okolici Trsta naseljenih, naj tudi jaz svoje povem:

Naše ljudstvo ima svoje tradicijalno izvestje o davnosti rodbin tu naseljenih, ustmeno sporočilo se dotika družin starodavnih in določuje, katere so domačega «korenja, ali zemljaki» in katere ptujega pokolenja «Karnjeli ali Furlani».

K poslednjim prišteva tudi rodbino Sancinov, kateri so prišli iz Italijanskega v Škedenj in od tod se sčasoma razširili po okolici tržaškej in prišli pred kacimi 350 leti v Breg, vdomačili so se najpoprej v Kroglah pri Dolini.

V začetku XIV, stoletja l. 1301 po Kr. je bil v Trstu vladika Podracani (Podrazzani), rodom iz Robeka (Rebezzo) pri Kremoni v Lombardiji, kateri je priselil naselbino iz grada Soncino pri Kremoni v Skedenj v letih 1302 do 1320. Naseljeni iz Soncina so govorili le italijanski ali občevanje z Slovenci jih je privadilo slovenskemu jeziku, katerega tudi danes ne zatajujejo. Po ustmenem sporočilu so prišli po suhem od grada, sedaj majhen trg v Lombardiji — pisali so se Soncin, katero ime se je sčasoma prevrglo v Sancin in Sanzin.*) **)

Uzroki izselitve mi niso dovolj znani; najbrže žalostne razmere z domačem kraju so je silile iskati si mirnega zavetja drugod. V Italiji so bile ta čas si dve stranki: carska (gibelinov) in papeževa ali narodna (gvelfov) vedno v laseh in ločili ste ljudstvo v dva si nasprotna in sovražna taborja. Iskaje ljubega miru je priromalo še mnogo drugih rodovin v naše kraje n. pr.: Bandi, Maganja, Montanja, Pellegrini, Korsini itd., kateri so radi zamenili jezik svoj in običaje domače se slovenskim jezikom: prevagal je tedaj uže ta čas slovenski element italijanskega.

Corsini pri Dolini govoreči mej seboj italjanščino, sklepali so zakonske zveze in bratili se z vaščani Dolinščani proti plemenitej gospodi na Strmcu ali v Sacerbskem gradu. Enako so se vedli Maganja. Naj bi je posnemali današnji dan Karnjeli po Brežaniji in Istri!

Soncin-ov prejšnih časov so mi znani: Benzon Sonzin, vojni častnik beneški leta 1496. Andrej Sancin, pristav pri trgovskem tribunalu 1756. Mihael Sancin, stotnik in vikši adjutant pri tržaškem bataljonu l. 1811., Lovro Sancin, c. k. uradnik l. 1840., Solon Sancin, nadlajtenant (oficir) pri tržaškej vojni in Josip Sancin, duhovnik na Hrvaškem, starosta duhovnikov tržiške in marinorske škofije.*) Je li blažena Stefanija iz Soncina, dominikanka, v rodu ali v žlahti Sancinom, ne morem še zanesljivo poročati.

Sancin-ov rodbine so dandanes v Skednji, Trstu, v dolinskej, milovskej in rižanskej fari, kakor tudi v Italiji na več krajih n. pr. Jakob in Donat Sonzin v Oleggio na Pijemonteškem in Antonio Barbo Soncin, urednik zdravniškemu listu «Gazzetta medica italiana».

Rodovine Bandi, Korsini, Montanja, Sancin itd. premnoge italijanske v starodavnih časih tu naseljene javno in glasno pričajo o ta časnej prevagi slovenskega elementa v okolici Trsta i Kopra, kateremu se sedaj obupno upirajo še sebični Karnjeli in gosposki Italijančiči in še druge vrste ljudi pri Brežanih in po Istri.

*) Znan mi je nadgrobni kamen z napisom «Soncin» v Skednji iz tega stoletja (1823).

**) Grad Soncin so osnovali v IV. stoletju po Kristov. rojstvu.

*) Kadar je novo mašo pel, takrat se je še le sedanji mariborski škof rodil. Rodil se je omenjeni duh. Iv. Sancin l. 1792.

Gosp. deželnemu predsedniku očita, da je preveč opustljiv proti narodnej stranki.

Gosp. deželni glavar moral ga je opominati, naj ostane pri stvari.

Gosp. Luckmann: Človek je vesel, da dobi priliko govoriti; tukaj je 60.000 Nemcev (veselost na levi) — a v Ljubljani jih je 6000, in ti pač zaslužijo nemški pouk.

Posl. dr. Bleiweis omenja nasproti Deschmannu, češ, da ta od sirotišnice ne terja druzega, nego da bi se tam otroci dresirali po nemški. Njegova stranka pač res nema druzega programa, nego da bi ponemčila našo deželo. (Dobro!)

Posl. dr. Papež: Ognjegasci nasprotne stranke so zatrobili v rog, da nemščina gori in da je treba gasiti. Otroci se najbolj uče, ako se uče v svojem jeziku.

Posl. Grasselli odločno oporeka nekaterim trditvam g. Luckmanna in dotične besede Luckmannove imenuje zlobno obrekovanje.

Posl. Luckmann se izgovarja, da je le ponavljal, kar je vladni zastopnik govoril pri dotičnej sodnijskej obravnavi (klici: Pa on ni hotel sumničiti!) Za njim se oglasijo še enkrat Svetec, Papež in Deschmann, potem vladni zastopnik Hočevar, in naposled poprime besedo tudi posl. Faber, hvaleč nemški »Schulverein« in njegovo koristno delovanje (ugovori); tudi priporoča vladi, da bi morala vender dobro pomisliti vse, kar zadeva napravo, ki se združuje z deželnimi denarji. — Vladni zastopnik Hočevar g. Fabru pojasni, da sirotišče »Marianum« ni javen, ampak privaten zavod.

Poročevalec dr. Poklukar končno krepko, jedrnato, stvarno zavrne vsa napadanja in sumničenja od nasprotne strani.

(VII. seja dne 3. oktobra t. l.)

Po potrditvi zapisnika zadnje seje se več peticij izroči raznim odsekom.

Gospod deželni predsednik baron Winkler naznani, da je Nj. veličanstvo blagovolilo premilostno vsprejeti čestitko visokega zbora k Najvišjemu imendanu ter izraz neomahljive udanosti in zvestobe, in izreči za ta pojav visokega zbora Najvišjo svojo zahvalo. (Živio! živio!)

Posl. Svetec poroča v imenu gospodarskega odseka o agrarnih razmerah na Kranjskem, in sicer 1.) o dednem pravu na kmetih in o kmetskih domovih in 2.) o pristojbinah. V poročilu pravi: da zastran dednega prava in kmetskih domov deželni zbor ne more nič ukrenoti, dokler vladni načrt zakona za kmetska posestva srednje velikosti, ki ga je državna vlada v IX. sesiji predložila državnemu zboru, ne postane zakon. Še le tedaj bo deželnemu zboru možno v okviru, ki mu ga odkaže državni zakon, izdelati deželni zakon, s katerim bi se določila posestva, katera bi spadala pod omenjeno dedno pravo in katera bi se mogla ustanoviti za kmetske domove. Za zdaj pa ni druzega, nego željo izreči, da bi omenjeni načrt o dednem pravu kmalu postal državni zakon, in to tako, da bi se dala deželnim zborom prilika, na njega podlagi osnovati tudi kmetske domove.

Zato stavi ta le predlog:

»Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželni zbor izreka, da je načrt državnega zakona o dednem pravu za kmetska posestva srednje velikosti kranjskej deželi primeren. Deželnemu odboru se torej naroča, da pošlje peticijo do vis. državnega zbora, da bi ta blagovolil še v tej sesiji sklenoti omenjeni državni zakon po načrtu vis. c. kr. državne vlade, zlasti tudi § 16. tega načrta.

Glede pristojbin je upravni odsek sklenol, od resolucij, ki jih je v tem oziru sklenola kmetijska enketa, priporočati te le dve:

1.) Preblagorodni gosp. deželni predsednik se prosi, naj on blagovoli posredovati pri finančnih uradih, ako treba pri vis. finančnem ministerstvu, da se bo odstotna pristojbina od izročitev, ki se narede mej starši in otroci v živenji, merila prav tako, kakor od teh izročitev, kadar se zgode zaradi smrti. Deželnemu odboru pa se nalaga, da izroči to prošnjo g. c. kr. deželnemu predsedniku.

2.) Deželnemu odboru se nalaga, da pošlje peticijo do državnega zbora, da se v pristojbinskej noveli sklenejo polajšila za kmetska posestva, in to:

a) pri izročitvah mej živimi jednako, kakor pri onih zaradi smrti;

b) da se štempeljske pristojbine za zneske, ki niso nad 50 gld.; tudi v neprepirnih in zemljeknjižnih rečeh znižajo na 12 kr. od vlog in na 10 kr. od prilog in rubrik.«

V generalnej debati se prvi oglasi poslanec Deschman, riše najprej žalostno stanje kmeta, in tega je kriva slovenščina v šoli, ker se kmetu ne daje prilika, da bi mogel občevati s zunanjim svetom; tega so tudi krivi narodni poslanci in slovenski časniki, ki hočejo kranjsko deželo od vsega sveta izolirati; prometa in trgovinske zveze je treba z nemškimi deželami, potem se bo kmetu bolje godilo. V šolo hodi preveč fantov, ki so potem nadloga deželi — Kmet slabo ravna s časom in denarjem, z romanjem zapravlja čas in denar trosi za nepotrebne stvari, za cerkvene zvonove. Za to ima ljudstvo veselje, za občinsko gospodarstvo pa se nobeden ne briga. Zato je treba šolstvo tako predrugačiti, da bo moglo ljudstvo občevati s zunanjim svetom.

Potem dr. Vošnjak pobija Deschmanove trditve stavek za stavkom, tako tudi Šuklje i na zadnje še poročevalec g. Svetec. Tako se je končala generalna debata.

Nazadnje odgovori deželni glavar grof Thurn na Kersnikovo interpelacijo glede gledališčnih razmer in pravi, da deželni odbor ni mogel poiskati vsega materijala, da se pa ta zadeva gotovo reši z vso natančnostjo.

Nato se seja sklene. 8. seja je bila včeraj.

DOPISI.

Iz Vrdele, 6. oktobra 1884. — Minolo nedeljo so nas zopet počestili pevci del. podpornega društva ter nam z svojim pevanjem napravili kratkočasen večer. Če tudi je burja silno brila, vendar se je na poziv tukajšnjih rodoljubov zbralo toliko občinstva, da so bili vsi prostori gostilne napolnjeni. Udeležila se je tega izleta naša stara garda, ter tudi ona pripomogla, da smo se prav po domače zabavali. Osobito nas je razveselilo, ko so se pevci del. pod. društva z našimi pevci združili, ter zapeli skupno «Morje adrijansko» in «U boj» s tako dobrim vspehom, da je občinstvo burno zahtevalo ponoviti te pesni.

Res veselje me je navdajalo, ko sem uvidel, da se je temeljni kamen položil za naše novo pevsko društvo. Kar je uže zdavnej želelo pri nas vsako rodoljubno srce, to se je danes pričelo vresničevati. Naši pevci, ki so bili prvi mej buditelji našega naroda, res so nekoliko časa potihnoli, ali mladostni duh je ostal skrit v njihovih srcih in ta mladostni duh je postal danes jasen. V četrtek skličejo vse pevce, da se trdno sklene novo društvo. Bog daj, da bi se to društvo krepko razvijalo in da bi nas pevci se svojimi milimi glasi večkrat razveselili, kakor so nas to nedeljo.

Omeniti moram še odbor obrtnijskega društva, ki ima mej seboj jako rodoljubne može. Njihovo delo dober sad obrodi. Vstrajnost njihova je pokazala lep vspeh z vstanovljenjem obrtnijskega društva in sedaj bode zopet isti odbor glavni faktor našemu novemu pevskemu društvu. Bog živi in ohrani take može, ki v korist svojemu narodu delajo in jih ne plaši veter nasprotne stranke.

V Lokvi na Krasu dne 5. oktobra. *Odhod č. g. kaplana I. Rekarja in dvorazrednice.* 19. sept. t. l. se je odpeljal iz Lokve naš č. g. kaplan J. Rekar ter odrinol s poštnim vlakom v Ljubljano, da si tam poišče zdravila mučnej svojej bolezni. Dobil je pol leta odpust. Več časa ni mogel zaradi bolezni božje službe opravljati. Vsi obžalujemo odhod dobrega nam gospoda, vsak, koji je bil pričujoč, ni bil brez solznega očesa, ko je videl bolnega gospoda poslavljati se od vaščanov in svojih prijateljev. Bog ve, če ga bomo še kedaj videli živega in zdravega. Vsi mu iz srca želimo, da bi mu ljubi Bog še zdravje podelil. Čudno nam se zdi, ker nemamo službe božje uže 4 teden v našej cerkvi, (izimši minolo nedeljo, ko je prišel č. g. Rakovec, župnik z Gračane, slovesno opravljat slavnost cerkvenega patrona sv. Mihaela Arhangela) treba nam je torej ob nedeljah v bližnje vasi k sv. maši hoditi.

Razveselila nas je pa novica, da je od č. škofijstva prišlo dovoljenje za ustanovitev župnije v našej vasi. Naše cerkveno predstojništvo je namreč že pred letom prošnjo milostljivemu škofu izročilo, da ne bi bili več odvisni od Gročanske župnije. Torej se vidi, kako naša občina napreduje v cerkvenih razmerah. Naša cerkev je bila pred 7 leti skoraj bolj bornej hiši podobna, nego božjej veži; a zdaj je preustrojena, od zunaj in znotraj; pred malo leti so kupili nov veliki zvon, kojega glas vsak dan doni s cerkvenega stolpca po Lokavskej planjavi, preskrbeli so tudi krasne orglje, koje poveličujejo službo božjo, in še več drugih dragocenih reči. Toraj čast in hvala prvič cerkvenim dobrotnikom, drugič cerkvenemu oskrbništvu.

Pa poglejmo malo na narodne razmere. Ta mesec se odpre dvorazredna šola, koja je bila zlo potrebna šolskej mladini. Zdaj se bo lažje učila in osobito g. učitelju bo naloga olajšana, ker je prehudo okoli 200 otrok samemu poučevat. V najem se je vzela ena soba v nekej privatnej hiši, nekoliko odaljena od glavne ceste. Čez dve leti pa dobimo lastno šolsko poslopje in to po sklepu okrajnega šolskega sveta. Sezida se to poslopje baje ob glavnej cesti nasproti farovža.

Čitalnico smo minolo leto ustanovili, želimo le, da bi ljudje v večem številu pristopali k temu prepotrebnemu društvu. Lokavci, ne poslušajte onih surovežev, ki vam v časih pri priliki na ušesa trobijo, da vam čitalnica nič ne koristi. Svetujem vam, vpišite se v obilnem številu v čitalnico, pridno jo obiskujte, ker s čitanjem se človek dosti nauči in izobrazi. Le to bi polagali na srce odboru, da bi skrbel nekoliko za red glede časopisov in da bi se osnovala kakšna majhna veselica, ki bi nekatere zaspance predramila.

Lokavčan.

Domače in razne vesti.

Volilcem I. in V. okraja okolice. Ako kak posestnik, ki ima volilno pravico, ni dobil volilnega lista, naj se oglasi za I. okraj v ljudskej šoli pri Sv. Jakopu in za V. okraj v ljudskej šoli na Občinah ob 10 ure zjutraj do 1. ure popoludne in sicer v saboto 11. t. m.

Odbor političnega društva Edinost je v svojej zadnjej seji v pondelek po dolgotrajnej debati sklenol, da pol. društvo »Edinost« priporoča okoliškim volilcem za dopolnitne volitve, ki se bodo vršile v nedeljo, 12. t. m. te le kandidate: za I. okraj **Peter Persich**, za V. okraj **Val. Matej Schiwitz.**

Imenovanja. V svet državnih železnic so bili imenovani: dr. Kajetan Bulat v Splitu, Fr. grof Coronini-Cronberg v Gorici, Karol Luckmann v Ljubljani, Henrik Politzer v Trstu, Josip Mih. Teuschl v Trstu. Za namestnike: Josip Burgstaller-Bidischini v Trstu, Domenik Candussi-Giardo v Rovinji, Ivan Murnik v Ljubljani, Josip Parisi v Trstu, Eygen baron Bitter Zahony v Gorici, Tomaž Šadelok v Trstu. — Naučni minister je imenovali dr. A. Cavazzanija za profesorja trgovinskega, menjičnega in pomorskega prava in narodne ekonomije na c.k. trgovinskej in navtičnej akademiji v Trstu.

Novo državno poslopje v Trstu. Pripoveduje se za gotovo, da se na mestu, kder je zdaj primorska oblastnija, sezida veliko poslopje, v katerem se nastanejo pomorska oblastnija poštni in telegrafski uradi. Kredit za to poslopje je baje uže v proračunu za leto 1885. Prav bi res bilo, da se kaj stori o tej stvari; o katerej se preiskuje uže 20 let in so komisije, večkrat uže z Dunaja poslane, mnogo, mnogo uže stale.

Zveza slovenskih posojilnic je imela v nedeljo 5. t. m. v Ljubljani shod, katerega je obiskalo nad 50 veljakov iz raznih krajev slovenske domovine. Sklenilo se je, da se osnujejo posojilnice in hranilnice v Trstu, v Ilir. Bistrici; v Vipavi, v Litiji, v Novemmestu, Mokronoga, Črnomlji, v Vel. Loščak, v Ribnici in Postojni. — Prizadevanje g. predsednika, M. Vošnjaka za ustanovo tako koristnih zavodov je veliko in velike hvale vredno.

Hadji Loja je denes ob 11 uri, spremljen po vojakih prišel v Trst in so ga v vozu za bolnike odpeljali v vojašnico. Pričakoval ga je na štaciji brat. Hadji Loja je pravi velikan, suh kakor polenovka, ali obraz njegov kaže veliko enerižjo.

Dva srbska častnika sta došla v Trst, eden izmej obeh je poznani gosp. Janko Stibil, rodoma iz Kamnja pri Ajdovščini, drugi je g. Lazar Božič iz Kragujevca; oba sta vrla moža, lepá oficirja in obračata na se pozornost. Došla sta direktno iz Srbije in ne iz Beča, kakor krivično poroča tuk. nemški list.

Razpisane službe so: 1. v Novem mestu okraj. živinozdravnika plača XI. razreda, prošnje do 4. novembra t. l. na dež. predsed. v Ljubljano; 2. pri c. k. gozdnarskej direkcije v Gorici služba gozdarja, plača X. razreda, prošnje do 25. oktobra t. l. na predsedništvo iste direkcije; 3 pri c. k. poštnem in telegrafskem vodstvu služba poštarja za pošto v Ajello, plača 200 gl. in 60 gl. doklade. Kavcija 200 gl. prošnje do 10. t. m. na poštno vodstvo.

Vreme imamo uže od soboto jako neugodno; v nedeljo je bila v Trstu tako huda burja, da uže več let zaporedoma niti v najhujšej zimi ni bilo tako hude in mrzle. V pondelek mrzel dež, včeraj lep, a mrzel dan. Po okolici tržejo, ali ta burja je trgatvi tu in tam prav močno škodovala in ubogi okoličani imajo veliko muko, da morejo pod streho spraviti božjo kapljico. Kaj pa na Kranjskem, kder so videli uže prvi sneg.

Tržaške novosti:

Pridiga pri Sv. Jakopu. V nedeljo je bila zadnja misijonska pridiga pri Sv. Jakopu. Slavnoznani pridigar č. g. oče Doljak je tudi ta pot kakor navadno pokazal svojo govorniško zmožnost. — Kar se tiče jezika, drži se rad še starih oblik, ali občudovati je žarnost njegovega govora, kar je tudi uzrok, da njegove pridige sezajo v srce. Glas njegov je visok, lepo doneč, zarad tega vsak lahko dobro umeje pridigarja, beseda teče jako gladko, le tempo je še prehiter in da ni glas tako visok, lehko bi poslušalcem ušla marsikatera beseda. — V nedeljskej pridigi je č. o. Doljak sam izrekel, da je vsled uže znanih zaprek skoraj premišljeval, ali bi prišel v Trst pridigovat slovenskemu ljudstvu, ali ne; prišel je vsejedno in denes ga to ne kesa, ker uspeh je bil tolik, kakor še nobeno leto poprej ne, in kakoršnega ni mogel nihče pričakovati. — V nedeljo na priliko je bilo uže zjutraj pri pridigi na tisoče ljudi in več sto se jih je obhajalo; — ali popoludne je bila velika cerkev k ljubu jako neugodnemu vremenu tako polna, da so se ljudje tlačili, kakor sardele, in tako natlačeno polna cerkev je bila vsak večer skoz 8 dni; gotovo je bilo pri omenjenih pridigah vsak večer nad 3000 ljudi, in mnogi so morali oditi, ker v prostornej cerkvi ni bilo več prostora. Pokazalo se je torej, ako je iz kristjanskega stališča v Trstu potrebno, da se pridiga slovensko, ali ne. Ali naši judje in pojudeni tega nočejo; njim ni za verski čut ljudstva. — Ali, da bi pomislili ti razpamezi, kaj bi bilo z njimi in njihovim bogastvom, ako bi slov. ljudstvo v Trstu tako malo verovalo in imelo tako malo boljšega čuta, kakor uprav oni, stresel bi jih mraz po vsem životu. Zatirajte le ljudstvu blage čute, boste videli, kam človeško društvo pripelje bog Masonov! — V Trstu se sploh sistematično dela na pokaženje ljudstva in vsled tega tudi na propad tega mesta, v katerem bi moral kraljevati lepi mir; ali uprav mestni zbor in magistrat sta največa nasprotnika temu miru in torej sovražnika mestu. Kaj nek mestni zbor dela državno politiko. — Naj bi se rajše učil od pametnejših trgovcev dobrega gospodarstva in pa spoštovanja vseh, kakor pameten trgovec, naj bi se tudi naš magistrat trmasto ne držal le laščine, ampak občeval naj bi se slovenskim ljudstvom tudi slovensko. — Tega nočejo, ker niso pravi prijatelji Trsta.

Šole za nadaljno izobraženje rokodelcev so se po nasvetu dež. odbora istrskega po c. k. ministerstvu dovolile. Take šole bodo v Kastvu, Poreču in Rovinju. Država in dežela plačati po 400 gl. kar bode više stroškov, plačajo ta mesta.

Nesreča v Lloydovem arsenalu. Včeraj popoludne je zgrabila neka mašina 23 letnega mehanika Kalozirovića v Lloydovem arsenalu ter ga je ne strašen način razmesarila in zmečkala. — Starši delavec je tekel nesrečo naznanit ravnatelju, a vedel še ni koga je zadela nesreča, ko se pa vrne in pogleda nesrečneže, prepriča se, da je njegov lastni sin.

Blaznost. Predvčeranjem se je pri sv. Andreju hotel vtopiti Nikola Blazinič mašinist pri Lloydu. Straža, ki ga je zapazila, ustavila ga je in potem pred policijo peljala. Ker se je na njem videlo, da je blazen, odvedli so ga v bolnico.

Umrl je v soboto Henrik Martelanc 55 letni bivši urednik »Jurja s pušo«. Sedaj je izdajal v ital. jeziku list »Sandro« in »Tramway«. Večkrat je v teh listih bičal odpadnike, kateri so ga radi tega pisano gledali.

Samomor. V saboto popoludne se je v ulici Geppa št. 7. v prvem nadstropji v svojej sobi na kljuko od vrat obesil 35 letni branjevec Vincenc Maccari, doma iz Gradiške. Zdravnik, ki je bil pozvan v pomoč, mogel je le še potrditi, da mož ne bode več dihal. Uzroki samomora so neznani. Truplo so peljali v mrtvašnico sv. Justa.

Poskus samomora. Neka 19. letna šivilja, stanujoča v ulici Androna del Moro, hotela je v nedeljo v noči pri hiši Panfili skočiti v morje z namenom, da se vtopi. Nek stražnik dacije je to zapazil in jo prijel ter potem straži izročil, katera jo je spremila potem domov. Uzrok je bil nek razpor z ljubimcem. V nedeljo zvečer je javna straža prijela v gozdu za Rojanom necega vojaka, ki se je hotel radi razprtij z ljubico z bajonetom usmrtiti. Izročili so ga potem glavnej vojaškej straži. — Mladi brivec Jakob B., ulica Carintia št. 21. se je včeraj hotel z britvijo prerezati vrat. Oče, ki je došel zraven, zabranil mu je, da se ni isti trenotek usmrtil, ali upanja je malo, da ozdravi. Prenesli so ga v bolnico. Uzrok je neznan.

Nezvestoba. Nek dimnikarsk učenec je svojemu mojstru v ulica Media od več strank potirjal denarja v zvesku 20 gld. in za se porabil. Prijeli so ga in odvedli v zapor.

Utonjenec. Predvčeranjem so pri sv. Andreju nasproti carskemu pavilonu potegnoli iz morja necega neznanega moža, imeti mora okoli 36 let. Imel je črno suknjo in telovnik ter sive hlače, in črn klobuk, Truplo so prenesli v mrtvašnico pri sv. Justu.

Policijsko. Trije malopridneži eden 15, druga dva pa po 16 letna, dva z Grete in eden iz Rojana, bili so v saboto aretirani, ker so 11 letno Gizelo B. hčerko necega fakina, oskrunili. Izročili so jih deželnej sodniji. — V nedeljo v noči so neznani tatovi zlezli v vrt gospodarja Rener v ulici S. Cilino na Vrdeli ter štirim lovorikam porezali veje ter jih odnesli.

Zagrizlost naših nasprotnikov presega vse meje. Kder le morejo pokažejo svoje zaničevanje do nas. Mi pa

da bi jih mirno poslušali in molčali, ter vse mirno prebili. V ponedeljek zvečer so šli nekateri pevci slovenski v krčmo »Alle due Ruote« ter zapeli eno pesen. Navzoči Italijani so pričeli sikati in zahtevali so od gostilničarja, naj slovenske pevce ustavi. Gospodinja jim na to odgovori, da slovenski pevci lepo pojo in nikogar s petjem ne nadlegujejo, toraj jim ne more petja ustaviti. Seveda, rekel je eden Italjanašev, ko bi bili oni »ščavi« tudi njim bi se dovolilo peti, ali ker so Italjani, zato se jim ne dovoljuje. Gorko jih je na to oštel nek g. Košir, ter jim povedal, da sedaj niso več isti časi, ko so bili. Kaj menite, da so v Trsti samo za vas pravice? Menite, da bode Slovan vaš sluga? Motite se! mi smo tu doma in hočemo tudi tukaj svoj dom in svoje pravice braniti. Odšli so ostentativno ali vendar z dolgim nosom. Slovenci so se zahvalili možu, ki je tako krepko neopravičeno željo Italjanov pobil. Sramota takim zagrizlicem! Gospodinja jim je tudi par gorkih povedala tako, da niso mogli nič odgovoriti. Našim rojakom pa to gostilno priporočamo, da je mnogo obiskujejo, ker tam se dobi dobra kaplja in pri poštenih domačih ljudeh. Svoji k svojim! Ta slučaj naj nam bode v izgled, kako se treba vesti.

Istrsko politično društvo, s katerim so se Iredentarji toliko ponašali, je nedavno spoznalo, da ne more živeti samo ob sebi, ampak le v družbi s tržaškim »Progressom«; te dni pa je celo spoznalo, da za njega ni dober zrak v Pazinu, da tam nema nobene podpore in da je boljše, ako se preseli v Piran. Ali tudi piraneški ribiči ne bodo dosti podpirali stvari, ki ne daje polente.

Požar v Proseku. V nedeljo zjutraj je vstal ogenj v hiši Jakopa Škabarja. Domači vatrogasci so požar k malo pogasili, tako, da se ogenj ni mogel širiti.

Pevcem v Vrdelji pri sv. Ivani in v Kolonji se naznanja, da se bode v četrtek zvečer ob 8 uri posvetovalo v ustanovljenji novega pevskega društva. Vse iste, ki žele k temu za naš razvoj prekoristnemu društvu pristopiti z gorko prošnjo vabi Osnovalni odbor.

Zastopnik isterskih Slovanov v državnem zboru gosp. Dinko Vitezič je v 29. dan septembra t. l. otvoril na otoku Krku svojo odvetniško pisarno.

Kolera na Francoskem in Italijanskem vedno bolj ugaša; v Napolji se je uže tako polegla, da je zadnji ponedelek zbolelo le 42 in umrlo 16 osob. Upati je toraj, da k malu popolnoma ugasne.

Nesreče. *Vihar na Islandiji.* Neka ladija je v Leith prinesla poročilo, da je bil 11. septembra na Islandiji grozen vihar; 19 ladij, večidel norveških, razbilo se je ali potopilo, 132 pa je bilo močno poškodovanih; veliko ljudi je utonilo. — *Goreča Volga.* Iz Petersburga se poroča: Pri mestu Kostrema, kder reka Kostrema v Volgo teče, bil je tak požar na Volgi, da enacega morebiti še nikoli ni bilo. Parnik Druščina, ki je bil na poti iz Nišni Novgoroda, naložen s čajem, rumom in cukrom; začel je goreti. Močen veter je gnal po reki gorečo ladijo, ki je užgala mnogo drugih ladij, da je bila Volga več vrst daleč podobna gorečej reki. Mnogo ljudi je zgorelo ali utonilo; škode je več milijonov rubljev. — *V Kodanji* je od 3. na 4. t. m. pogorel krasni grad Christiansborg. Vpepeljeni so prostori državnega zbora in uničen njegov arhiv, kakor tudi dela Thorwaldsenova, slike pa so rešene; škoda znaša več milijonov; posadke neke ruske vojne ladije, ki je tam zakotvena, jako vrlo se je vedla ter k otetbi slik mnogo pripomogla. V deželi Buenos Ayres v južnej Ameriki je bila zadnje dni grozna povodenj, 11 dni je bilo vsako občenje mej mnogimi mesti popolnoma pretrgano. Povodenj je napravila sila veliko škode in utonilo mnogo ljudi, cele rodbine je voda pokončala. Vsled poškodeb je nastala lakota i nabirajo se mili darovi, da se pomore ljudem, ki so vse zgubili.

O, te ženske! Lady Brabanzon, ena izmej najbolj usmiljenih žen v Londonu, obiskala je tudi letos, kakor vsako leto, delavnice mesta Londona, da tam, kakor v zavodih za mlade deklice in žene, razdeli majhne darove. Vprašala je 1296 bitij ženskega spola, kaj si najbolj žele, in prosilo je 1223 teh bitij — zrcala!

Tržno poročilo.

Kava, sladkor, olje, sadje, vse po nespremenjenih cenah. — *Petrolje* — še vedno gl. 9½ do gl. 9¾. — *Domači pridelki* — malo obrajtani, cene slabe. — *Žito* — prav tako. — *Seno* — dobro konjsko gl. 1.20 do gl. 1.50. V obče je trgovina jako mlahova.

Borsno poročilo.

Državni papirji se vedno dobro vzdržujejo; promet na borsi pa je jako neznaten.

Dunajska Borsa

dne 7. oktobra

Enotni drž. dolg v bankovcih	80 gld	95 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	82 »	10 »
Zlata renta	102 »	80 »
5% avst. renta	95 »	90 »
Delnice narodne banke . .	860 »	— »
Kreditne delnice	282 »	80 »
London 10 lir sterlin . .	121 »	80 »
Napoleon	9 »	68 »
C. kr. cekini	5 »	77 »
100 državnih mark . . .	59 »	75 »

Vozni red železnice za Trst.

Od 1. junija 1884 naprej.

Odvoz iz Trsta.

7·— zjutraj (*brzovlak*) (I., II., III. do Ljubljane od tam naprej I., II. razred) na Dunaj, zveza z Reko, Puljem, Bruckom, Zagrebom, Beljakom, Celovcem, Bolzanom.

7·20 zjutraj (*brzovlak*) (I., II., III.) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan, Rim.

9·10 zjutraj (*omnibus-vlak*) v Nabrežino, Videm, Benetke.

10·— zjutraj (*poštni vlak*) (I., II., III.) na Dunaj, zveza z Pešto, Bruckom, Zagrebom, Karlovcem, Siskom.

4·50 popoludne (*omnibus vlak*) (I., II., III.) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan, Rim.

6·30 popoludne (*poštni vlak*) na Dunaj, zveza z Reko Pešto, Bruckom, Beljakom, Zagrebom, Karlovcem, Siskom, Celovcem, Bolzanom.

8·30 zvečer (*kurizni vlak*) (I., II., III.) na Dunaj, zveza s Pešto, Kanižo, Bruckom.

7·45 zvečer (*mešan vlak*) (I., II., III.) v Ljubljano, Polo, Bruck, Beljak, Alo.

9·— zvečer (*mešan vlak*) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan.

Dolaz v Trst.

6·30 zjutraj (*mešan vlak*) (II., III.) iz Ljubljane, Beljaka, Celovca, Pole

8·42 (*kurizki vlak*) (I., II., III.) iz Pešte, Dunaja.

10·50 (*poštni vlak*) (I., II., III.) iz Dunaja, Reke, Siska, Zagreba, Pešte.

7·37 (*omnibus-vlak*) iz Rima, Milana čez Nabrežino.

6·30 zvečer (*poštni vlak*) (I., II., III.) iz Dunaja, Hrvatskega, Ogrskega.

8·10 zvečer (*omnibus vlak*) iz Kormina čez Nabrežino.

9·52 zvečer (*brzovlak*) iz Italije čez Nabrežino.

10·05 zvečer (*brzovlak*) (I., II., III.) iz Dunaja, Ljubljane zveza z Reko.

2·36 v noči (*omnibus-vlak*) iz Italije čez Nabrežino.

Svarjenje pred sleparijo in prevaro.

Simmering v 19. septembra 1884. Gospod Brandt! Oprostite, da Vas z mojim pisanjem in mojo zadevo nadlegujem. Kot star naročnik Vaših švicarskih krogljic, ki mi k mojemu zdravju mnogo pripomorejo nemorem kaj, da bi Vas ne opozoril na sledeči slučaj. V nekej lekarni, kjer sem vedno Vaše krogljice kupoval, sem zadnji pot dobil take krogljice, ki Vam jih tu pridenem. Lekarnar mi je, ko sem ga nato opozoril rekel, da nij več takih krogljic, ampak da iste sedaj neki drugi izdeluje. Kakor po priloženih krogljicah vidite so iste popolnoma mehke, kositarjasta škatljica ima nek drugačen napis, kakor tudi da je popis v 4 jezikih. O kakovosti nij niti govorjenja. Da se tej sleparijі v okom pride, Vam naročim za priloženih 4 fr. 20 novč. mi poslati 6 komadov Vaših pravih Brandtovih krogljic v kositarjevih škatljicah. To blagovolite z vračajočo se pošto izvršiti, ter se Vam s poštovanjem priporočam *France Binder*, prvi mlinar v simeringovem parnem mlinu pri Dunaji.

☛ Posebno je treba paziti, da ima vsaki zavitek bel križ v rudečem polji in ime R. Brand, vse drugače zavite krogljice so smatrati, kot ponarejene.

V mesečnih obrokih

se more imeti *pohištvo* in *kinč* za sobe iz tovarne **G. Gersciak,** v ulici Farneto, št. 12 I. nadstr. Ker je dobro založen z *blagom, pohištvom* in *juto*, katero vse blago dobiva direktno iz tovarn, in ker ima *lastno delalnico* za blazinarstvo, more dosti ceneje prodajati, kakor vsak drugi. Vedno ima pripravljene *postelje na zmeteh od for. 6 do for. 18*, divane, naslonjače od fr. 15 do fr 50. — Ima močno zalogo *pregrinjal iz jute, belih pregrinjal, koltrov vsake vrste in po najnižih cenah. Zaloge zrcalov pozlačenih in politiranih, iz prvih tovarn českih*; velikanska zbirka slik, *oleografij najnovejše dobe*, vse po **takej ceni**, da se ne boji *nobene konkurence*. — Kupiti se more tudi na plačilo v mesečnih in tedninskih obrokih. 1—14

V tedenskih obrokih

Naznanilo.

V suhem vremenu **potrgana** (ne trešena) plemenita **jabelka, hruške, marelice velike češne, breskve,** tudi odlične baž zelenega **fižola** v stročji, mladega **graha** sladkega **korenja, tomat, pora, gob, šampinjonov** ali **mavrhrv, kupuje** vsaki čas in v vsakej množini po **primernih cenah** in prosi pismenih ponudeb

Osrednja postaja za prodajo sadja in sočivja v Gradcu.

(Centralstation für Obst- und Gemüseverwaltung in Graz). 10—9

Medjunarodna linija

IZ TRSTA V NOVI-JORK

Iz Trsta v Novi-Jork naravnost.

Veliki prvorazredni parniki te linije vozijo redno v **Novi-Jork** in vspremajo blago in popotnike po najnižjih cenah in z najboljšo postrežbo. 2—8

V NOVI-JORK. Odhod iz TRSTA.

Parnik **»Germania«**, 4200 ton, v 6. dan oktob
« **»East Angelia«**, 3400 ton, v 25. dan »

Popotniki naj se obrnejo na

J. Terkuile,

generalnega pasažnega agenta.

Via dell'Arsenale 13, Teatro Comunale

v TRSTU.

Kajuta za potnike **200 gld**. Vmesni krov **60 gld**

Zaradi vožnje blaga obrne naj se na

Emiliano d' Ant. Poglayen,

generalnega agenta.

Najboljši

papir za cigaretke

16—36 je pristni

LE HOUBLON

franc. fabrikat Cawleyev in Henryev v Parizu

Svari se pred ponarejanjem.

Pristen je ta papir za cigaretke le, ako nosi vsaki listek znamko: **„LE HOUBLON“** in dolnjo zavarovalno marko ter signaturo.

LE HOUBLON 500 FEUILLES FORMAT C. C. FRANÇAIS CAWLEY HENRY FABRIQUE PARIS LE HOUBLON

Cawley & Henry Propriétaires de Brevet. SEULS FABRICANTS.

Fac-Simile de l'Etiquette 17 Rue Béranger à PARIS

200 metr. stotov

čiste oprane, fine volne je na prodaj v **Trstu** *tudi v malih partijah* v enej prvih hiš. — Več se poizvé avništvpri up ru našega lista.

C. k. priv. tovarna

L. Tedesko & C.

DUNAJ.

Tovarna v Požunu — V Trstu Corso 709-2.

VELIKANSKA ZALOGA

popolnoma izdelanih **oblek** za gospode in **spalnih sukenj,**

obleke za dečke in majhne otroke.

plašče in obleke za deklice in otroke

v najelegantneji in najnovejši modi.

Odlikovan na vseh svetovnih razstavah

radi velike elegance, solidnega dela in posebno nizke cene svojih izdelkov.

Vsa obleka je po najnovejši modi uprav za to izdelana iz najmodernejše robe, kakor pri vsem tem jako cene, akoravno fine in izvenredno fine vrste, vedno v vseh velikostih na razpolaganje, po čudno nizkej stalnej **tovariški ceni.** 2—24

Filiala pri

Al. Eisenstädter

v TRSTU

Corso št. 709-2.

Tovarna v Prosnicah

Ante dr. Šutina

zdravnik, vidar, operater in magister porodništva.

Stanuje v ulici **Malcanton 3**

Nare uje v stanovanju od 8 do 9 ure dopoldne in od 3 do 4 popoldne.

Za siromake bezplačno.

Nahaja se v lekarni **Ravazini** blizo železniške postaje od 11 do 12 dop. in od 5 do 6 ure pop. 3—8

TKANINE

za **ženske** in **možke obleke iz čiste trdne volne,** za srednjevelicega moža:

3·10 metra za oblačilo { za fr. 4·96 iz dobre volne; « « 8·— « bošlje «; « « 10·— « fine «; « « 12·— « prav fine «

peruviens iz najfinije volne v najnovejših barvah najnovejše za **suknena oblačila** za **gospé, meter f. 2.**

Črni krzni palmerston iz **čiste** volne za **zimni paletot** za **dame, meter f. 4.**

Potne plêde po f. 4, 5, 8 do f. 12. jeden. Zelo lepa oblačila, hlače, vrhne suknje, tkanine za suknje in dežne plašče (tüfjl), rašanina, komis, (grebenina), cheviots, tricots, sukno za dame in biljare, peruviens, dosking priporoča

I. STIKAROFSKY

ustrojena 1866.

tvornička zaloga v BRNU (Brünn).

Uzori prosti. Ogledek za gg. krojače **neproste. Pošiljatve s povzetjem** čez f. 10 **proste.**

Imam stalno zalogo suknja v vrednosti f. 100.000 a. vr. ter se ob sebi ume, da mi v moji svetovni trgovini mnogo **ostankov** po 1 do 5 metrov dolzih preostaja: prisiljen sem tedaj kraice zelo **znižani tvaritbeni ceni** razpečavati. Vsak razumen človek mora razvideti, da se od tako malih kosov **nemereje pošiljati uzori**, ker bi od kacih sto naročb prilik kmalu nič ne ostalo, in je torej zgolja **sleparija**, ako tvornice za sukno ostankine prilike oznanjujejo, saj so v teh slučajih priličini odrezki od celih delov in ne od krajcev; namen tacega postopanja je razumljiv. 20—11

Nepristni **ostanki** se zamenjajo ali pa se denar povrne.

Dopisovati se more nemški, magjarski, češki, poljski talijanski in francoski.

LA FILIALE IN TRIESTE

dell' I. r. priv.

Stabilimento Austr. di Credito

per commercio ed industria.

VERSAMENTI IN CONTANTI

Banconote:

3¼% **annuo interesse verso preavviso di 4 giorni**
3½ » » » » » » **8** »
3¾ » » » » » » **30** »

Per le lettere di versamento attualmente in circolazione, il nuovo tasso d' interesse comincierà a decorrere dalli 27 corrente, 31 corrente e 22 Novembre, a seconda del rispettivo preavviso

Napoleoni:

3 % **annuo interesse verso preavviso di 30 giorni**
3¼ » » » » » » **3 mesi**
3½ » » » » » » **6** »

Banco Giro:

Banconote 2½% sopra qualunque somma
Napoleoni senza interessi

Assegni

sopra Vienna, Praga, Pest, Bruna, Troppavia, Leopoli, Lubiana, Hermannstadt, Innsbruck, Graz, Salisburgo, Klagenfurt, Fiume Agram, franco spese.

Acquisti e Vendite

di Valori, divise e incasso coupons ¼%

Antecipazioni

sopra **Warrants** in contanti, interesse da convenirsi.

Mediante apertura di credito a Londra ½% provvigione per 3 mesi.

» **effetti** 6% interesse annuo sino l' importo di 1000 per importi superiori da con-

Trieste, 1. Ottobre 1883 (70)—

VELIKA PARTIJA

ostankov sukna

(3—4 metre), v vseh barvah za cele možke obleke, pošilja proti povzetju po 5 gld. ostanek.

L. STORCH v Brnu

tvarina (sukno), koja se nebi dopadala, more se zamenjati.

VELIKA PARTIJA

ostankov preprog

(10—12 metrov) pošilja proti povzetju komad po for. 3·80.

L. STORCH v Brnu

tvarina koja se ne bi dopadala, more se zameniti. 12—6

Lastnik, društvo »EDINOST«. — Izdatelj in odgovorni urednik: VIKTOR DOLENC.

Nova tiskarna V. DOLENC v Trstu.